

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра слов'янської філології імені професора Іларіона Свенціцького

Затверджено

На засіданні кафедри слов'янської філології імені професора Іларіона Свенціцького
філологічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.)

Завідувач кафедри _____
доц. Сорока О.Б.

СИЛАБУС

з навчальної дисципліни

«СТАРΟΣЛОВ'ЯНСЬКА МОВА»,

що викладається в межах ОПП «Середня освіта (Українська мова і література)»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів зі

спеціальності 014 Середня освіта

предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Львів - 2024

Назва дисципліни	Старослов'янська мова
Адреса викладання дисципліни	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, вул. Університетська, 1.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філологічний факультет Кафедра слов'янської філології імені професора Іларіона Свенціцького
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність: 014 Середня освіта Предметна спеціальність: 014.01 Середня освіта (Українська мова і література).
Викладачі дисципліни	Албул Ольга Ананівна, кандидат філологічних наук, доцент, Хо́да Лі́дія Дми́трівна, кандидат філологічних наук, доцент, Хоро́з Ната́лія Степа́нівна, кандидат філологічних наук, доцент.
Контактна інформація викладачів	olha.albul@lnu.edu.ua liidiya.khoda@lnu.edu.ua nataliya.khoroz@lnu.edu.ua Головний корпус Львівського національного університету імені Івана Франка, каб. 324 м. Львів, вул. Університетська, 1
Консультації з питань навчання дисципліни відбуваються	Консультації в день проведення дисципліни за попередньою домовленістю. Також можливі консультації онлайн. Для погодження часу консультацій слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	
Інформація про дисципліну	«Старослов'янська мова» є нормативною дисципліною спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) для освітньої програми Середня освіта (Українська мова і література), яка викладається в 1-му семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Дисципліна ознайомлює студентів з історією виникнення найдавнішої літературно-писемної мови слов'ян та першого впорядкованого слов'янського письма, з історією формування та розвитку фонетико-граматичної структури, лексичного фонду старослов'янської мови. Формування базових умінь і навичок допоможе здобувачам є майбутній професійній діяльності розпізнавати та аналізувати окремі мовні факти, властиві старослов'янській мові, в сучасній українській літературній мові та її діалектах, у творах української художньої літератури, а також підготує надійний ґрунт для вивчення дисципліни «Історична грамати́ка української мови».
Мета й цілі дисципліни	<i>Мета</i> – допомогти здобувачам освіти оволодіти теоретичним матеріалом про передумови появи старослов'янської писемності, її поширення у південних і східних слов'ян, про старослов'янську мову як систему мови середньовічної слов'янської писемності, яка надалі вплинула на формування багатьох слов'янських літературних мов, втім і української, про історію праслов'янської мови як мови-предка всіх сучасних слов'янських мов, спрямувати майбутніх бакалаврів на використання набутих знань з дисципліни під час організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

	<p>Курс «Старослов'янська мова» має загальнотеоретичні й практичні цілі. Загальнотеоретичні цілі курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - допомогти у формуванні загального мовознавчого світогляду майбутніх бакалаврів різних філологічних предметних спеціальностей; - осмислити суть порівняльно-історичного методу вивчення мов; - зрозуміти шляхи виникнення споріднених мов з <i>прамови</i> або <i>мови-основи</i>; - пізнати основні мовні закони, що визначали розвиток праслов'янської мови й окремих слов'янських мов; - засвоїти зміст поняття «старослов'янська мова». <p>Практичні цілі курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - засвоїти історію виникнення писемності у слов'ян, відомості про діяльність Константина-Кирила і Мефодія, склад і характер двох азбук – глаголиці і кирилиці, старослов'янські пам'ятки. - навчити читати та перекладати українською мовою старослов'янські кириличні тексти; - вміти розпізнавати окремі фонетичні, морфологічні та лексичні факти, властиві старослов'янській мові, в сучасній українській мові; - глибше засвоїти подальший курс з історичної граматики української мови; - вміти використати набутий теоретичний і практичний навчальний досвід під час проведення уроків з української мови в закладах загальної середньої освіти.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Албул О., Лазор О. Матеріали до вивчення старослов'янської мови. Навчальний посібник. Вид. 2-е, виправлене і доповнене. Львів, 2024. 2. Гнатюк Л. Старослов'янська мова. Практикум. Київ, 2015. https://shron1.chtyvo.org.ua/Hnatiuk_Lidiia/Staroslovianska_mova_Praktykum.pdf? 3. Леута О. І., Гаврилюк О.Р. Старослов'янська мова. Київ, 2018. https://surl.li/bufvpa 4. Лучик В.В. Вступ до слов'янської філології. Київ, 2008. https://shron1.chtyvo.org.ua/Luchyk_Vasyl/Vstup_do_slovianskoj_filologii.pdf 5. Майборода А. В. Старослов'янська мова. Київ, 1975. 6. Моренець В. В. Старослов'янська мова: Історична фонетика. Київ, 1973. 7. Огієнко І. Константин і Мефодій. Їх життя і діяльність: у 2-х т. Львів, 1927–1928. Т.1 https://surl.li/yqqnwb 8. Огієнко І. Повстання азбуки й літературної мови у слов'ян. Вінніпег, 1976. 300 с. https://surl.li/osewqy 9. Станівський М. Ф. Старослов'янська мова. Львів, 1964. 10. Трофимович К. К., Федик Л. С. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з старослов'янської мови для студентів філологічного факультету. Львів, 1988. 11. Федик Л. Старослов'янська мова. Іменник. Навчальний посібник. Львів, 2011. 12. Федик Л. Старослов'янська мова. Дієслово. Навчальний посібник. Львів, 2015. 13. Царалунга І. Старослов'янська мова. Навчальний посібник. Львів, 2007.

	<p>Допоміжна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Абрамович С.Д. Ініціативи св. Кирила і Мефодія в контексті сакральних мов церкви. <i>Мовознавство</i>. 2014. № 4. С. 81–87. https://movoznavstvo.org.ua/component/attachments/download/299.html 2. Бойчук М. К. Старослов'янська мова. Числівник. Київ, 1952. 3. Бойчук М. К. Старослов'янська мова. Невідмінювані частини мови. Київ, 1952. 4. Брайчевський М. Походження слов'янської писемності. Київ, 1998. https://surl.li/vlhntj 5. Ковальчук Г. Рукописні книги та стародруки: навчальний посібник. Київ, 2011. https://irbis-nbuv.gov.ua/E_LIB/PDF/EIF00000037.pdf 6. Огієнко І. Старослов'янська мова в вищій школі. <i>Наша культура</i>. Кн. 4 (13) Львів, 1936. С.247-257. https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/25213/file.pdf 7. Півторак Г. Українці: звідки ми і наша мова. Київ, 1993. https://surl.li/lwfcfy 8. Півторак Г.П. Занепад редукованих ъ, ь і його вплив на формування фонологічних систем слов'янських мов. <i>Мовознавство</i>, 1998. № 2–3. С. 3–14. 9. Склярєнко В.Г. До питання про "руські письмена" в житті Костянтина Філософа. <i>Мовознавство</i>. 2014. № 2. С. 3–14. https://movoznavstvo.org.ua/component/attachments/download/277.html 10. Тищенко К. Всеслов'янськість мови українців https://surl.li/vqqnhl <p style="text-align: center;">Словники</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Белей Л., Белей О. Старослов'янсько-український словник. Львів, 2001. https://surl.li/bplcay 2. Етимологічний словник української мови: В 7 т. Київ, 1982-2012. http://litopys.org.ua/djvu/etymolog_slovyk.htm
Тривалість курсу	Один семестр (перший)
Обсяг курсу	<p>Загальний обсяг – 90 годин.</p> <p>Денна форма навчання: 16 годин лекційних, 32 години практичних занять і 42 години самостійної роботи.</p> <p>Загальний обсяг - 90 годин.</p> <p>Заочна форма навчання: 6 годин лекційних, 6 годин практичних занять і 78 годин самостійної роботи.</p>
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення курсу студенти знатимуть:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● - зміст поняття «старослов'янська мова»; ● - основні джерела до вивчення старослов'янської мови; ● - історичні умови виникнення найстаршої літературно-писемної мови слов'ян; ● - живомовну основу цієї мови; ● - теоретичні відомості із графіки, фонетики та граматики старослов'янської мови; <p>умітимуть:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● - аналізувати фонологічну систему старослов'янської мови, розрізняти звукові зміни пізнішого періоду; ● - робити граматичний аналіз іменних частин мови та дієслів; ● - порівнювати фонологічні системи праіндоевропейської та праслов'янської мови на різних етапах їх існування; ● - аналізувати зміни в фонологічній системі праслов'янської мови та їх відображення у старослов'янській мові;

	<ul style="list-style-type: none"> ● - пояснювати сутність процесів, що відбувалися у праслов'янській мові, та з'ясовувати їхні наслідки для фонетичної і морфологічної системи старослов'янської мови, зіставляючи одночасно з мовними фактами сучасної української та інших слов'янських мов; ● - читати і перекладати уривки зі старослов'янських текстів. ● У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти сформулюють: ● Загальні компетентності (ЗК): ● ЗК 4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі з дотриманням етично-правових норм в умовах євроінтеграційних процесів. ● ЗК 8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій. ● Фахові (спеціальні, предметні) компетентності (ФК): ● ФК 3. Здатність розуміти історію, основи, діалектну природу, функції української мови та використовувати набуті знання в процесі навчання здобувачів загальної середньої освіти. ● ФК 8. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя. ● Програмні результати навчання (ПРН): ● ПРН 2. Знати історичні процеси різних періодів для фахового сприйняття предметної спеціальності та формування націєцентричного громадянина України. ● ПРН 4. Знати сучасні філологічні засади вивчення української мови та літератури в закладах середньої освіти, мовні норми, соціокультурні умови функціонування української мови на різні хронологічних етапах її розвитку, провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні.
Ключові слова	Аорист, асиміляція, глаголиця, двоїна, депалаталізація, детермінатив, дисиміляція, дифтонг, закон відкритого складу, занепад зредукованих голосних, редуковані голосні, імперфект, кирилиця, класи дієслів, метатеза, монофтонгізація дифтонгів, носові голосні, основи дієслова, основи іменників, палаталізація, перфект, плюсквамперфект, повноголосся, прамова, праслов'янська мова, складотворчі приголосні, старослов'янська мова.
Формат курсу	Очний / заочний
Теми	* СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	залік
Пререквізити	Базові лінгвістичні знання, відомості про історію та культуру слов'янських народів з середньої школи.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Під час викладання навчальної дисципліни передбачені: лекції (лекції-презентації, лекції-бесіди); робота з різноманітними джерелами інформації (підручники та посібники, наукова література, друковані й медіатексти);

	індивідуальне та комбіноване опитування (теоретичний матеріал і практичні завдання); створення та демонстрація мініпроектів; вправи й завдання (усні, письмові, творчі); виконання тестів.
Необхідне обладнання	Вивчення курсу передбачає використання проектора, ноутбука й екрана для різноформатних презентацій. Необхідний доступ до інтернету,
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються так: - практичні заняття: максимальна кількість балів – 32 б. (16 занять; максимальна кількість балів за практичне заняття – 2 б.).</p> <p>Критерії оцінювання: 2 б. – повністю виконані практичні й теоретичні завдання, здобувач усно відповідає, розуміє й критично осмислює тему, фокусується на темі, використовує потрібну наукову лексику, завершені речення, достатній рівень гучності голосу. 1 б. – частково виконані практичні й теоретичні завдання, студент усно відповідає, але не повністю розуміє та осмислює тему, не достатньо володіє потрібною науковою лексикою, використовує незавершені речення, низький рівень гучності голосу. 0 б. – абсолютно не виконані практичні й теоретичні завдання.</p> <p>- модулі: максимальна кількість балів за п'ять змістових модулів (тестування) – 60 б.</p> <p>Критерії оцінювання: Змістовий модуль 1 «Історія виникнення писемності у слов'ян» – 10 питань закритого типу, кожна правильна відповідь = 1 б., обмежений час виконання, одна спроба – 10 б. 10 б. – всі правильні відповіді; 0 б. - жодної правильної відповіді.</p> <p>Змістовий модуль 2 «Старослов'янські азбуки» - 20 питань закритого типу, кожна правильна відповідь = 1 б., обмежений час виконання, одна спроба – 20 б.; 20 б. – всі правильні відповіді; 0 б. - жодної правильної відповіді.</p> <p>Змістовий модуль 3 «Іменник: граматичні категорії» - 10 питань закритого типу, кожна правильна відповідь = 1 б., обмежений час виконання, одна спроба – 10 б.; 10 б. – всі правильні відповіді; 0 б. - жодної правильної відповіді.</p> <p>Змістовий модуль 4 «Дієслово: система часів» - 5 питань закритого типу, кожна правильна відповідь = 1 б., обмежений час виконання, одна спроба – 5 б.; 5 б. – всі правильні відповіді; 0 б. - жодної правильної відповіді.</p> <p>Змістовий модуль 5 «Формування праслов'янської фонологічної системи» - 15 питань закритого типу, кожна правильна відповідь = 1 б., обмежений час виконання, одна спроба – 15 б.; 15 б. – всі правильні відповіді; 0 б. - жодної правильної відповіді.</p> <p>-індивідуальні завдання - 8 балів за два завдання:</p>

	<p>Завдання 1 (записати своє ім'я глаголицею) – 4 б.</p> <p>Критерії оцінювання:</p> <p>4 б. – ім'я записане правильно з дотриманням графічних особливостей літер;</p> <p>3 б. – 1 помилка у написанні;</p> <p>2 б. – 2 помилки у написанні;</p> <p>1 б. – 3 помилки у написанні;</p> <p>0 б. – понад 3 помилки в написанні.</p> <p>Завдання (записати дату свого народження кириличними літерами) – 4 б.</p> <p>Критерії оцінювання:</p> <p>4 б. – дата записана правильно з дотриманням графічних особливостей літер і правил позначення чисел;</p> <p>3 б. – 1 помилка у записі;</p> <p>2 б. – 2 помилки у записі;</p> <p>1 б. – три помилки у записі;</p> <p>0 б. – понад 3 помилки в записі.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год	Термін виконання
	МОДУЛЬ I				
1 т. 2 год.	<p>Змістовий модуль 1. Старослов'янська мова – перша літературна мова слов'ян.</p> <p>Вступні відомості про курс</p> <p>Старослов'янська мова як наукова дисципліна, її предмет і завдання, загальнотеоретичне (пізнавальне) та практичне значення. Роль курсу старослов'янської мови у фаховій підготовці філологів.</p>	практичне заняття	<p>Огієнко І. Старослов'янська мова в вищій школі. <i>Наша Культура</i>. Кн.4 (13) Львів, 1936. С.247-257. https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/25213/file.pdf</p>	<p>Підготовка до практичних занять – 5 год./змістовий модуль 1.</p> <p>Підготовка до виконання тестових завдань – 2 год.</p> <p>Тема «Історія виникнення писемності у слов'ян».</p>	вересень, 2024
2 год.	<p>Історичні умови виникнення старослов'янської літературної мови. Великоморавська місія Константина-Кирила і Мефодія. Доля старослов'янської писемності у Моравії та Паннонії, у південних та східних слов'ян. Старослов'янські пам'ятки, їх назви. Класифікація пам'яток. Дві слов'янські азбуки (глаголиця та кирилиця), їх давність і походження.</p>	лекція	<p>Албул О., Лазор О. Матеріали до вивчення старослов'янської мови. Навчальний посібник. Львів, 2024.</p> <p>Леута О.І. Старослов'янська мова. Київ, 2001.</p> <p>Майборода А.В. Старослов'янська мова. Київ, 1975.</p> <p>Станівський М.Ф. Старослов'янська мова. Львів, 1964.</p> <p>Огієнко І. Константин і Мефодій. Їх життя і діяльність: у 2-х т. Львів, 1927–1928. Т.1 https://surl.li/yqqnwb</p>		вересень, 2024

			Огієнко І. Повстання азбуки й літературної мови у слов'ян. Вінніпег, 1976. 300 с. https://diasporiana.org.ua/movo-znavstvo/9610-ogiyenko-i-povstannya-azbuki-y-literaturnoyi-movi-v-slovyan/		
2 т. 2 год.	Звукове та числове значення літер глаголиці і кирилиці. Діакритичні та розділові знаки. Письмо у слов'ян до Кирила та Мефодія. Особливості глаголиці та кирилиці. Вправи на вимову специфічних звуків («о носове», «е носове», «е широке/ять», редуковані голосні). Читання молитви «Отче наш» старослов'янською мовою з різних пам'яток. «Азбучна молитва» Константина Преславського.	практичне заняття	Албул О., Лазор О. Матеріали до вивчення старослов'янської мови. Навчальний посібник. Львів, 2024. Леута О.І. Старослов'янська мова. Київ, 2001. Майборода А.В. Старослов'янська мова. Київ, 1975. Станівський М.Ф. Старослов'янська мова. Львів, 1964.	Підготовка до виконання тестових завдань – 3 год. Тема «Старослов'янські азбуки» - Записати своє ім'я глаголицею. – 1 год.	вересень, 2024
3 т. 2 год.	Читання та переклад текстів старослов'янською мовою.	практичне заняття	Албул О., Лазор О. Матеріали до вивчення старослов'янської мови. Навчальний посібник. Львів, 2024. Белей Л., Белей О. Старослов'янсько-український словник. Львів, 2001. https://surl.li/bplcay	Записати дату свого народження кириличними літерами. – 1 год.	вересень, 2024
Змістовий модуль 2. Особливості звукової будови старослов'янської мови					

2 год.	<p>Звукова будова старослов'янської мови 2 половини IX ст. Якісна характеристика голосних (ряд, ступінь піднесення, носові / ротові голосні, лабіалізовані / не лабіалізовані голосні).</p> <p>Кількісна характеристика голосних (голосні повного / неповного творення).</p> <p>Консонантизм старослов'янської мови 2 половини IX ст. (класифікація приголосних за місцем і способом творення, за участю шуму й голосу, за твердістю / м'якістю). Фонетичне значення старослов'янських буквсполучень рѣ, рь, лѣ, ль. Складові сонанти рѣ, рь, лѣ, ль.</p> <p>Зміни у фонетичній системі старослов'янської мови кінця X – XI ст.</p> <p>Сильна та слабка позиція редукованих голосних ѣ, ѥ. Зміни редукованих голосних ѣ, ѥ у сильній та слабкій позиції та їх наслідки (поява закритих складів, поява нових груп приголосних, спрощення в групах приголосних, асиміляція та дисиміляція в групах приголосних, формування категорії дзвінкості/глухості приголосних, виникнення вторинних складотворчих плавних, формування категорії твердості / м'якості приголосних; виникнення нового чергування голосних о, ѡ з нулем звука).</p> <p>Зміни редукованих голосних ѣ, и у сильній та слабкій позиції.</p> <p>Ствердіння м'яких шиплячих приголосних. Втрата африкати ѣ' та перехід її у ѣ. Втрата носових голосних ѣ, ѡ та перехід їх у ротові голосні ю, ѡ.</p>	лекція	<p>Албул О., Лазор О. Матеріали до вивчення старослов'янської мови. Навчальний посібник. Львів, 2024.</p> <p>Леута О.І. Старослов'янська мова. Київ, 2001.</p> <p>Майборода А.В. Старослов'янська мова. Київ, 1975.</p> <p>Станівський М.Ф. Старослов'янська мова. Львів, 1964.</p>	<p>Підготовка до практичних занять, виконання вправ – 3 год/змістовий модуль 2</p>	вересень, 2024
--------	---	--------	---	--	----------------

4 т. 2 год.	<p>Якісна та кількісна характеристики голосних старослов'янської мови. Класифікація приголосних старослов'янської мови.</p> <p>Сильна та слабка позиція зредукованих голосних ъ, ь. Зміни редукованих голосних ъ, ь у сильній та слабкій позиції та їх наслідки. Зміни зредукованих голосних ы, и у сильній та слабкій позиції.</p> <p>Виконання вправ, читання і переклад текстів.</p>	практичне заняття	<p>Албул О., Лазор О. Матеріали до вивчення старослов'янської мови. Навчальний посібник. Львів, 2024.</p> <p>Леута О.І. Старослов'янська мова. Київ, 2001.</p> <p>Майборода А.В. Старослов'янська мова. Київ, 1975.</p> <p>Станівський М.Ф. Старослов'янська мова. Львів, 1964.</p> <p>Трофимович К.К., Федик Л. С. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з старослов'янської мови для студентів філологічного факультету. Львів, 1988.</p> <p>Белей Л., Белей О. Старослов'янсько-український словник. Львів, 2001.</p> <p>https://surl.li/bplcay</p>	.	вересень, 2024
5 т. 2 год.	<p>Виконання вправ на визначення сильної та слабкої позиції зредукованих голосних ъ, ь, зредукованих голосних ы, и. Ствердіння м'яких шиплячих приголосних. Втрата африкати з' та перехід її у з. Втрата носових голосних ж, а та перехід їх у ротові голосні оу (ю), а (я).</p> <p>Читання і переклад текстів.</p>	практичне заняття	<p>Албул О., Лазор О. Матеріали до вивчення старослов'янської мови. Навчальний посібник. Львів, 2024.</p> <p>Леута О.І. Старослов'янська мова. Київ, 2001.</p> <p>Майборода А.В. Старослов'янська мова. Київ, 1975.</p>		вересень, 2024

			<p>Станівський М.Ф. Старослов'янська мова. Львів, 1964.</p> <p>Трофимович К.К., Федик Л. С. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з старослов'янської мови для студентів філологічного факультету. Львів, 1988.</p> <p>Белей Л., Белей О. Старослов'янсько-український словник. Львів, 2001.</p> <p>https://surl.li/bplcay</p>		
Змістовий модуль 3. Морфологічна будова старослов'янської мови					
2 год.	<p>Особливості морфологічної будови старослов'янської мови. Граматичні категорії іменника (рід, число, відмінок). Поділ іменників на відміни. Особливості іменникової словозміни у старослов'янській мові. Іменники <i>singularia</i> та <i>pluralia tantum</i>. Взаємодія різних відмін іменників, причини та наслідки. Первісні та нові закінчення у словоформах іменників. Поступове оформлення категорії істот–неістот.</p> <p>Займенник: розряди за значенням; особливості займенникової словозміни.</p> <p>Прикметник: короткі та повні прикметники; відмінювання прикметників; ступені порівняння прикметників.</p>	лекція	<p>Албул О., Лазор О. Матеріали до вивчення старослов'янської мови. Навчальний посібник. Львів, 2024.</p> <p>Леута О.І. Старослов'янська мова. Київ, 2001.</p> <p>Майборода А.В. Старослов'янська мова. Київ, 1975.</p> <p>Станівський М.Ф. Старослов'янська мова. Львів, 1964.</p>	Підготовка до практичних занять – 4 год/змістовий модуль 3.	жовтень, 2024

6 т. 2 год.	Іменник. Граматичні категорії іменника (рід, число, відмінок). Особливості іменникової словозміни. Виконання вправ, читання та переклад текстів.	практичне заняття	Албул О., Лазор О. Матеріали до вивчення старослов'янської мови. Навчальний посібник. Львів, 2024. Леута О.І. Старослов'янська мова. Київ, 2001. Майборода А.В. Старослов'янська мова. Київ, 1975. Станівський М.Ф. Старослов'янська мова. Львів, 1964. Белей Л., Белей О. Старослов'янсько-український словник. Львів, 2001. https://surl.li/bplcay	Підготовка до виконання тестових завдань. Тема - «Іменник: граматичні категорії» - 5 год.	жовтень, 2024
7 т. 2 год.	Займенник: розряди за значенням; особливості займенникової словозміни. Прикметник: короткі та повні прикметники; відмінювання прикметників; ступені порівняння прикметників. Виконання вправ, читання та переклад текстів.	практичне заняття	Албул О., Лазор О. Матеріали до вивчення старослов'янської мови. Навчальний посібник. Львів, 2024. Белей Л., Белей О. Старослов'янсько-український словник. Львів, 2001. https://surl.li/bplcay		жовтень, 2024
Змістовий модуль 4. Дієслово: система часів					
2 год.	Дієслово. Граматичні категорії дієслова. Особові та іменні форми дієслова. Основи дієслова (основа інфінітива, основа теперішнього часу). Класифікації дієслів. Граматична категорія часу дієслів у старослов'янській мові. Теперішній час.	лекція	Албул О., Лазор О. Матеріали до вивчення старослов'янської мови. Навчальний посібник. Львів, 2024. Леута О.І. Старослов'янська мова. Київ, 2001.	Підготовка до практичних занять – 4 год/змістовий модуль 4.	жовтень, 2024

			<p>Майборода А.В. Старослов'янська мова. Київ, 1975.</p> <p>Станівський М.Ф. Старослов'янська мова. Львів, 1964.</p>	
8 т. 2 год.	<p>Теперішній час. Читання, переклад уривків текстів. Морфологічний аналіз іменників, займенників, прикметників, дієслів.</p>	практичне заняття	<p>Албул О., Лазор О. Матеріали до вивчення старослов'янської мови. Навчальний посібник. Львів, 2024.</p> <p>Леуга О.І. Старослов'янська мова. Київ, 2001.</p> <p>Майборода А.В. Старослов'янська мова. Київ, 1975.</p> <p>Станівський М.Ф. Старослов'янська мова. Львів, 1964.</p> <p>Старослов'янсько-український словник. Львів, 2001. https://surl.li/bplcay</p>	жовтень, 2024
9 т. 2 год.	<p>Читання, переклад уривків текстів. Морфологічний аналіз іменників, займенників, прикметників, дієслів.</p>	практичне заняття	<p>Албул О., Лазор О. Матеріали до вивчення старослов'янської мови. Навчальний посібник. Львів, 2024.</p> <p>Леуга О.І. Старослов'янська мова. Київ, 2001.</p> <p>Майборода А.В. Старослов'янська мова. Київ, 1975.</p> <p>Станівський М.Ф. Старослов'янська мова. Львів, 1964.</p>	жовтень, 2024

			Старослов'янсько-український словник. Львів, 2001. https://surl.li/bplcay		
2 год.	Форми майбутнього часу (простого, складеного I, складеного II). Форми вираження минулого часу дієслів у старослов'янській мові: аорист, імперфект, перфект, плюсквамперфект.	лекція	Албул О., Лазор О. Матеріали до вивчення старослов'янської мови. Навчальний посібник. Львів, 2024. Леуга О.І. Старослов'янська мова. Київ, 2001. Майборода А.В. Старослов'янська мова. Київ, 1975. Станівський М.Ф. Старослов'янська мова. Львів, 1964.	Підготовка до виконання тестових завдань. Тема - «Дієслово: система часів» - 5 год.	жовтень, 2024
10 т. 2 год.	Форми майбутнього часу (простого, складеного I, складеного II). Виконання вправ. Читання, переклад уривків текстів.	практичне заняття	Албул О., Лазор О. Матеріали до вивчення старослов'янської мови. Навчальний посібник. Львів, 2024. Леуга О.І. Старослов'янська мова. Київ., 2001. Майборода А.В. Старослов'янська мова. Київ, 1975. Станівський М.Ф. Старослов'янська мова. Львів, 1964. Старослов'янсько-український словник. Львів, 2001. https://surl.li/bplcay		листопад, 2024
11 т.	Аорист, імперфект, перфект, плюсквамперфект. Виконання вправ. Читання, переклад уривків текстів. Морфологічний аналіз іменників, займенників, прикметників, дієслів.	практичне заняття	Албул О., Лазор О. Матеріали до вивчення старослов'янської мови. Навчальний посібник. Львів, 2024.		листопад, 2024

2 год.			<p>Леуга О.І. Старослов'янська мова. Київ, 2001.</p> <p>Майборода А.В. Старослов'янська мова. Київ, 1975.</p> <p>Станівський М.Ф. Старослов'янська мова. Львів, 1964.</p> <p>Старослов'янсько-український словник. Львів, 2001.</p> <p>https://surl.li/bplcay</p>	
2 год.	<p>Форми простого та описового наказового способу. Форм умовного способу. Невідмінювані іменні форми дієслова (інфінітив, супін). Огляд відмінюваних іменних форм дієслова.</p>	лекція	<p>Леуга О.І. Старослов'янська мова. Київ, 2001.</p> <p>Майборода А.В. Старослов'янська мова. Київ, 1975.</p> <p>Станівський М.Ф. Старослов'янська мова. Львів, 1964.</p>	листопад, 2024
12 т. 2 год.	<p>Виконання вправ. Читання, переклад уривків текстів. Морфологічний аналіз іменників, займенників, прикметників, дієслів.</p>	практичне заняття	<p>Албул О., Лазор О. Матеріали до вивчення старослов'янської мови. Навчальний посібник. Львів, 2024.</p> <p>Леуга О.І. Старослов'янська мова. Київ, 2001.</p> <p>Майборода А.В. Старослов'янська мова. Київ, 1975.</p> <p>Станівський М. Ф. Старослов'янська мова. Львів, 1964.</p> <p>Старослов'янсько-український словник. Львів, 2001.</p> <p>https://surl.li/bplcay</p>	листопад, 2024

13 т. 2 год.	Виконання вправ. Читання, переклад уривків текстів. Морфологічний аналіз іменників, займенників, прикметників, дієслів.	практичне заняття	Албул О., Лазор О. Матеріали до вивчення старослов'янської мови. Навчальний посібник. Львів, 2024. Леута О.І. Старослов'янська мова. Київ, 2001. Майборода А.В. Старослов'янська мова. Київ, 1975. Станівський М.Ф. Старослов'янська мова. Львів, 1964.		листопад, 2024
Змістовий модуль 5. Звукова будова старослов'янської мови у порівняльно-історичному висвітленні.					
2 год.	Порівняльно-історичний метод вивчення мов. Поняття про прамови. Особливості звукової будови праіндоєвропейської мови. Формування систем голосних і приголосних у праслов'янській мові. Найважливіші фонетичні процеси праслов'янської мови. Фонетичні процеси та зміни, що сприяли формуванню старослов'янської системи вокалізму та консонантизму (тенденція до висхідної звучності складу/закон відкритого складу; тенденція до палаталізації). Закон відкритого складу та фонетичні зміни, зумовлені його діянням (занепад кінцевих приголосних; зміни складоподілу і як наслідок – зміни у групах приголосних; монофтонгізація дифтонгів; монофтонгізація дифтонгоїдів з носовими приголосними *m, *n; т. зв. явище метатези в середині та на початку слова; зміни дифтонгоїдів *ьг, *ьг, *ьл, *ьл).	Лекція	Албул О., Лазор О. Матеріали до вивчення старослов'янської мови. Навчальний посібник. Львів, 2024. Леута О.І. Старослов'янська мова. Київ, 2001. Майборода А.В. Старослов'янська мова. Київ, 1975. Станівський М.Ф. Старослов'янська мова. Львів, 1964.	Підготовка до практичних занять – 4 год/змістовий модуль 5.	листопад, 2024

<p>14 т.</p> <p>2 год.</p>	<p>Поняття про прамови. Найважливіші фонетичні процеси праслов'янської мови. Закон відкритого складу та фонетичні зміни, зумовлені його діянням.</p> <p>Виконання вправ. Читання, переклад уривків текстів. Морфологічний аналіз іменників, займенників, прикметників, дієслів.</p>	<p>практичне</p>	<p>Албул О., Лазор О. Матеріали до вивчення старослов'янської мови. Навчальний посібник. Львів, 2024.</p> <p>Леута О.І. Старослов'янська мова. Київ, 2001.</p> <p>Майборода А.В. Старослов'янська мова. Київ, 1975.</p> <p>Станівський М.Ф. Старослов'янська мова. Львів, 1964.</p> <p>Старослов'янсько-український словник. Львів, 2001. https://surl.li/bplcay</p> <p>Трофимович К.К., Федик Л. С. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з старослов'янської мови для студентів філологічного факультету. Львів, 1988.</p>		<p>грудень, 2024</p>
<p>15 т.</p> <p>2 год.</p>	<p>Найважливіші фонетичні процеси праслов'янської мови. Закон відкритого складу та фонетичні зміни, зумовлені його діянням.</p> <p>Виконання вправ. Читання, переклад уривків текстів. Морфологічний аналіз іменників, займенників, прикметників, дієслів.</p>	<p>практичне заняття</p>	<p>Албул О., Лазор О. Матеріали до вивчення старослов'янської мови. Навчальний посібник. Львів, 2024.</p> <p>Леута О.І. Старослов'янська мова. Київ, 2001.</p> <p>Майборода А.В. Старослов'янська мова. Київ, 1975.</p> <p>Станівський М.Ф. Старослов'янська мова. Львів, 1964.</p>	<p>Підготовка до виконання тестових завдань. Тема - «Формування праслов'янської фонологічної системи» - 10 год.</p>	<p>грудень, 2024</p>

			Трофимович К.К., Федик Л. С. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з старослов'янської мови для студентів філологічного факультету. Львів, 1988. Старослов'янсько-український словник. – Львів, 2001. https://surl.li/bplcay	
2 год.	Тенденція до палаталізації. I – III палаталізації задньоязикових приголосних *k, *g, *ch у праслов'янській мові, умови та наслідки для системи консонантизму. Пом'якшення приголосних у сполученні з наступним *j (неперехідне, перехідне пом'якшення, поява *l' епентетичного).	лекція	Леута О.І. Старослов'янська мова. Київ, 2001. Майборода А.В. Старослов'янська мова. Київ, 1975. Станівський М.Ф. Старослов'янська мова. Львів, 1964.	грудень, 2024
16 т. 2 год.	Виконання вправ. Читання, переклад уривків текстів. Морфологічний аналіз іменників, займенників, прикметників, дієслів.	практичне заняття	Албул О., Лазор О. Матеріали до вивчення старослов'янської мови. Навчальний посібник. Львів, 2024. Леута О.І. Старослов'янська мова. Київ, 2001. Майборода А.В. Старослов'янська мова. Київ, 1975. Станівський М.Ф. Старослов'янська мова. Львів, 1964. Трофимович К.К., Федик Л. С. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з старослов'янської мови для	грудень, 2024

			студентів філологічного факультету. Львів, 1988. Старослов'янсько-український словник. Львів, 2001. https://surl.li/bplcay	
--	--	--	---	--